

*Трубіна М., к.ю.н.
Університет державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна*

*Бундак М.
Університет державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна*

ПІДХОДИ ДО СЕГМЕНТАЦІЇ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ, ЩО МАЮТЬ ПОДАТКОВИЙ БОРГ

Досвід світової практики засвідчив вагомість диференціації платників податків залежно від їх поведінки, шляхом структурованого підходу до управління ризиками у податковій сфері. Це особливо важливо для управління податковим боргом, що безпосередньо впливає на інші аспекти роботи з адміністрування податків, обов'язкових платежів. Не так давно податкові органи в зарубіжних країнах почали використовувати передову аналітику як інструмент більш детальної сегментації платників податків для цілей управління податковою заборгованістю.

Визначальною особливістю сегментації податкових боржників є отримання ґрунтовних даних для забезпечення високосегментованих підходів до погашення податкового боргу, із передбаченням поведінки та подій з досить високим ступенем визначеності та, як наслідок, за потреби застосування відповідних заходів до таких боржників. Це забезпечує більш складні підходи, які базуються на оцінюванні ризику в управлінні податковими заборгованостями, що має вирішальне значення для гарантування стабільного досягнення належних результатів.

Покращене управління боргами, яке стало можливим завдяки їх аналізу та сегментації, пов'язаними з підходом, орієнтованим на боржників. Це передбачає краще розуміння характеристик платників податків для адаптації методів опрацювання платників податків на основі окремих ситуацій та поведінки. На практиці це означає об'єднання платників податків з подібними характеристиками у сегменти.

Ефективна сегментація платників податків має чотири стадії формування.

Перша стадія – це поділ на широкі сегменти платників податків: великих платників податків, малих та середніх платників податків та окремих платників податків.

Друга стадія – це субсегментація, яка базується на розмірі боргу, періоді його існування та бізнес-секторі. Бізнес-сектори можуть слугувати підставою для поділу ризиків, що дозволить покращити розподіл ресурсів. Деякі країни використовують субсегментацію, щоб задіяти цільові кампанії, орієнтовані на певні «гарячі точки» (наприклад, окремі галузі). Друга стадія сегментації є вже

більш удосконаленою, що дозволяє зосередити увагу на випадках з найбільшим доходом та тих, які перебувають у певних ризикованих сегментах.

Третя стадія формування – це кластеризація на основі ризику. На цьому рівні сегментація все більше орієнтована на боржника, під час моделювання ризиків та створення профілів ризику платників податків акцент робиться на поведінці платників податків. Моделювання ризику на основі аналізу даних дозволяє об'єднати боржників з подібними профілями. Кластеризація на основі ризику дає змогу податковим органам застосовувати індивідуальні процедури збору та відновлення на основі індивідуальних обставин платників податків, а також зосереджуватися на пріоритетних випадках: на тих, що мають найбільший потенціал прибутковості, або тих, що належать до певних категорій ризику.

Четверта стадія формування – це динамічна кластеризація ризиків.

Для подальшого вдосконалення відповідності процедур кожному кластеру ризику та попередження заборгованості кожне платіжне зобов'язання класифікується з використанням провідної аналітики, і в деяких випадках буде вжито заходів, щоб скоротити ставку заборгованості. Конкретний показник збирання, обраний для кожного кластера ризику, є тим, який найкраще відповідає профілю боржників у цьому кластері. Погашення боржників аналізуються, щоб визначити найкраще відновлення. Такий підхід дозволяє функціям збору боргів поєднувати спеціальний підхід, що забезпечує гнучкість відповідей на організаційному рівні, із досвідом застосування податкового режиму, обраного на рівні окремого персоналу, який опікується особливим боржником. Через те, що неефективні кроки усуваються, а втручання стає більш результативним, вартість збирання падає, коли результати збирання покращуються.

Кінцевою метою управління боргом є збільшення чистої теперішньої вартості непогашеної заборгованості з урахуванням витрат на відновлення, іншими словами – сприяння збільшенню кількості боржників, які платять достроково або якнайшвидше, з оптимізованими витратами на відновлення, беручи до уваги потребу у формуванні рівних умов та правових принципів.

Список використаних джерел:

1. Working Smarter in Tax Debt Management. OECD Publishing, 2014. 180 p. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264223257-en>